

Gevolgen aanwijzing extra habitattypen en soorten in 'Veegbesluit' (Wijzigingsbesluit Habitatrictlijngebieden vanwege aanwezige waarden).

Op 25 november 2022, heeft de minister van Stikstof en Natuur het Wijzigingsbesluit Habitatrictlijngebieden vanwege aanwezige waarden, ook wel het 'veegbesluit', vastgesteld. In dit besluit zijn de aanwijzingsbesluiten van 101 Natura 2000-gebieden gewijzigd. Dat betekent dat in die gebieden habitattypen (leefgebieden voor planten en dieren) en soorten zijn toegevoegd en soms verwijderd. Het gaat om habitattypen die op het moment van aanwijzen aanwezig of afwezig waren, maar destijds ten onrechte niet of wel zijn opgenomen in de oorspronkelijke aanwijzingsbesluiten.

Voor Fryslân zijn er habitattypen en soorten toegevoegd aan een aantal Natura 2000-gebieden. Voor een viertal gebieden betreft het een toevoeging van een habitatype met een lagere Kritische Depositie Waarde (KDW)* dan voorheen in die gebieden aanwezig waren.

*KDW is de hoeveelheid stikstof die een natuurgebied aankan voor er schade ontstaat aan de natuur.

De aanwijzing van extra (naderend) overbelaste stikstofgevoelige habitattypen zorgt ervoor dat er waarschijnlijk meer natuurherstelmaatregelen nodig zijn. Ook betekent het dat er meer gedaan moet worden om in 2050 alle habitats onder de KDW te brengen.

Wat de gevolgen zijn van extra (naderend) overbelaste stikstofgevoelige habitattypen voor bedrijven zijn ligt voor ieder bedrijf anders. Hieronder wordt een beeld geschetst van de toegevoegde habitattypen en soorten voor de vier gebieden die nu een lagere KDW-grens hebben dan voor het veegbesluit. Per gebied wordt aangegeven wat voor het 'veegbesluit' de laagste KDW was en wat de nieuwe laagste KDW is.

Bakkeveense duinen

Bakkeveense duinen		voor veegbesluit de laagste KDW	714
H3130	Zwak gebufferde vennen		571
H4030	Droge heide		1071
H6230	Heischrale graslanden		714
H7110B	Actief hoogveen (heideveentjes)		786
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen		1429

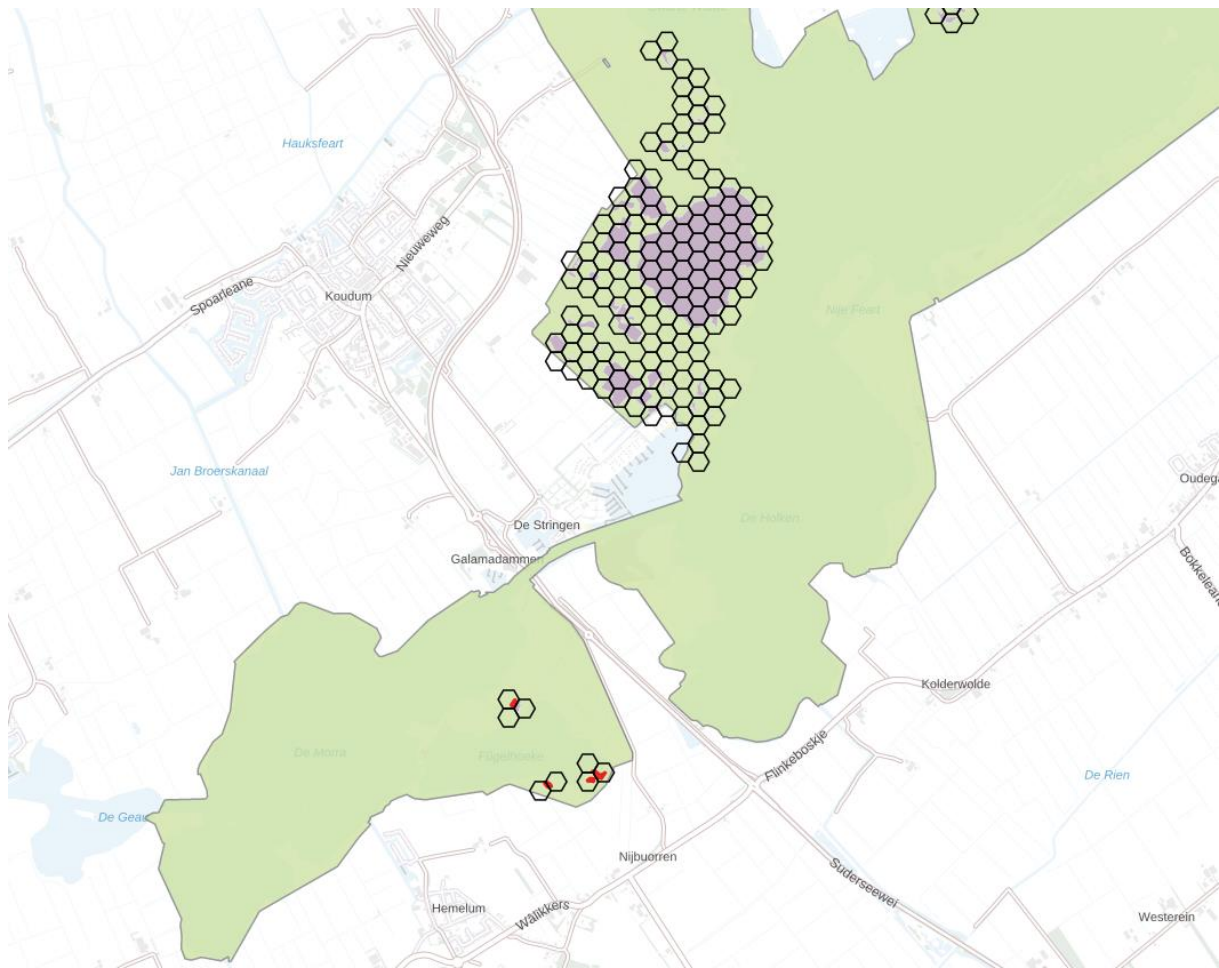
Code Habitatype	Naam Habitatype	Voor veegbesluit laagste KDW:	714
		Na veegbesluit laagste KDW ↓	
H3130	Zwak gebufferde vennen		571
H4030	Droge heide		1071
H6230	Heischrale graslanden		714
H7110B	Actief hoogveen		786
	(heideveentjes)		
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen		1429

In rood het toegevoegde habitatype Zwakgebufferde vennen. Het betreft een habitatype met een lagere KDW dan tot dusver in het gebied aanwezig was. De overbelasting in de vorm van stikstofdepositie is redelijk groot (1342 tot 1768 mol/ha/jr volgens AERIUS Monitor 22). Omdat er al (naderend) overbelaste habitattypen aanwezig waren; is er geen sprake van een nieuw probleem, maar wel van een verzwaring van het bestaande probleem. Wanneer het lukt om voor de eerder aanwezige habitattypen onder de KDW komen, zal er nog steeds sprake zijn van (naderende) overbelasting op het nieuwe habitatype. Voor een individuele ondernemer kan het zijn dat de afstand tot de meest nabij gelegen (naderend) overbelaste stikstofgevoelige zeshoekje (zie kaart) kleiner is geworden. Bij het wijzigen van de activiteit of het starten van een nieuwe activiteit kan dat enige extra beperking betekenen, met name bij [extern salderen](#).

Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving

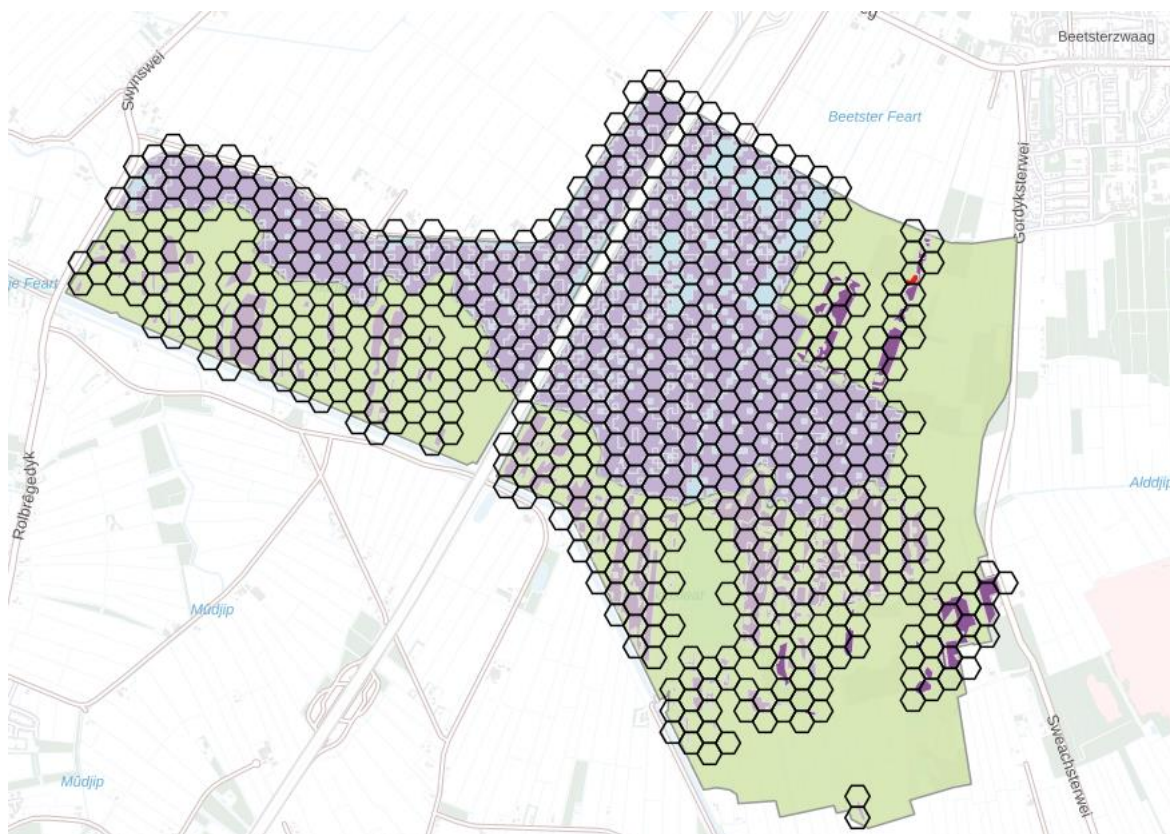
Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	Naam Habitattype	voor veegbesluit de laagste KDW Hoog Na veegbesluit laagste KDW ↓
H7140B	Overgangs- en trilveen (Veenmosrietlanden)	714
H91D0	Hoogveenbossen	1071
H1149	Kleine modderkruiper	
H1163	Rivierdonderpad	

In rood het toegevoegde habitattype Veenmosrietlanden. De belasting met stikstofdepositie is 937 tot 1147 mol/ha/jr volgens AERIUS Monitor 2022, met een KDW van 714 mol/ha/jr. Omdat dit een gebied is wat met de vaststelling van het veegbesluit als stikstofgevoelig wordt aangemerkt, is het vrijwel zeker dat hier een verdere beperking van uitgaat voor nieuwe activiteiten.

Van Oordt's Mersken

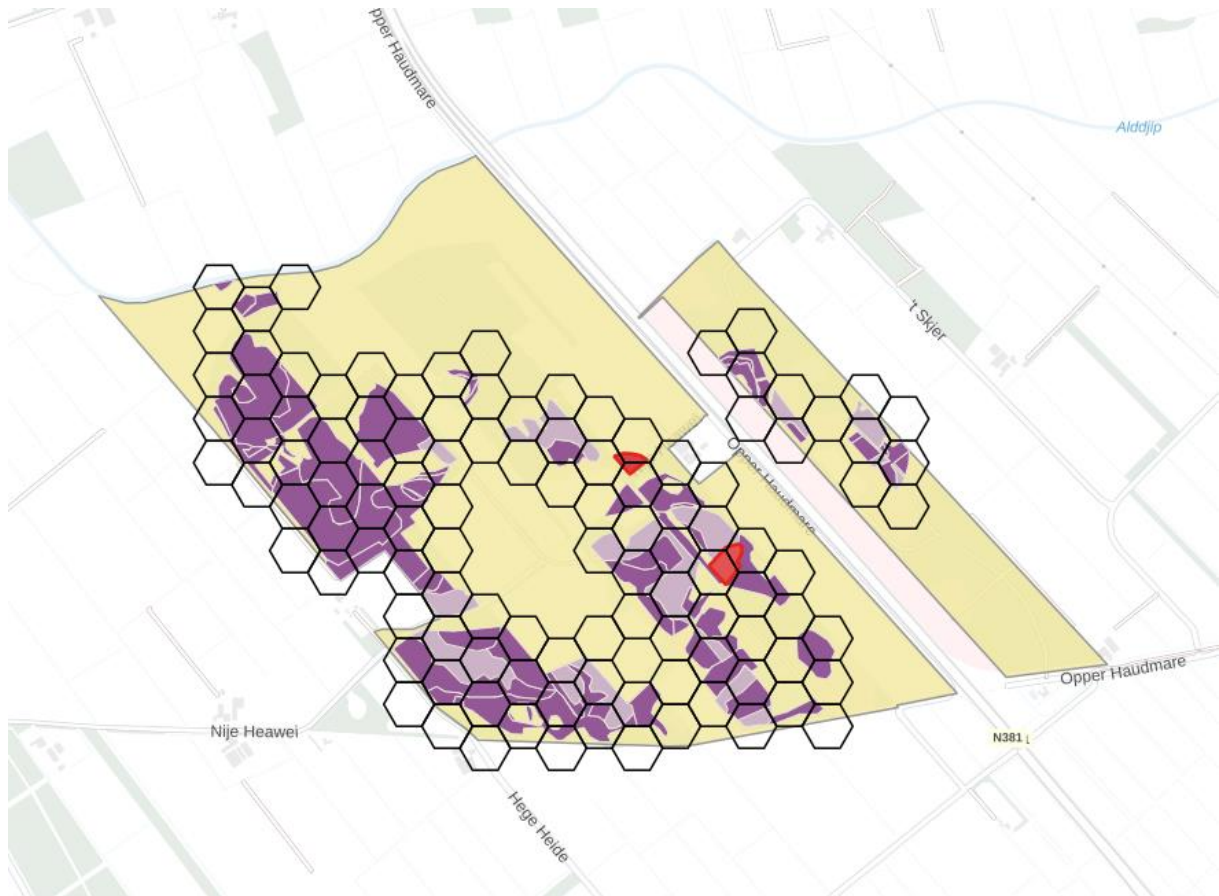
Van Oordt's Mersken	Naam Habitatype	voor veegbesluit de laagste KDW 714 Na veegbesluit laagste KDW ↓
H3130	Zwak gebufferde vennen	571
H9190	Oude zuurminnende eikenbossen	1071

In rood het toegevoegde habitatype Zwakgebufferde vennen. Het betreft een habitatype met een lagere KDW dan tot dusver in het gebied aanwezig was. De overbelasting is redelijk groot (1609 mol/ha/jr) volgens AERIUS Monitor 2022. Omdat er al overbelaste habitattypen aanwezig waren, zijn de gevolgen van de extra habitat klein. Omdat er al (naderend) overbelaste habitattypen aanwezig waren; is er geen sprake van een nieuw probleem, maar wel van een verzwaring van het bestaande probleem. Wanneer het lukt om voor de eerder aanwezige habitattypen onder de KDW komen, zal er nog steeds sprake zijn van (naderende) overbelasting op het nieuwe habitatype.

Wijnjeterperschar

Wijnjeterperschar		voor veegbesluit de laagste KDW	714
H2320	Binnenlandse kraaiheidbegroeiingen		1071
H3130	Zwakgebufferde vennen		571
H3160	Zure vennen		714

In rood het toegevoegde habitattype Zwakgebufferde vennen. Het betreft een habitattype met een lagere KDW dan tot dusver in het gebied aanwezig was. De overbelasting is redelijk groot (1148 tot 1360 mol/ha/jr) volgens AERIUS Monitor 2022. Omdat er al (naderend) overbelaste habitattypen aanwezig waren; is er geen sprake van een nieuw probleem, maar wel van een verzwaring van het bestaande probleem. Wanneer het lukt om voor de eerder aanwezige habitattypen onder de KDW komen, zal er nog steeds sprake zijn van (naderende) overbelasting op het nieuwe habitattype.

Overige gebieden

Voor de overige gebieden waar extra soorten of habitattypen zijn aangewezen, is geen lagere KDW van kracht geworden.

Gebied		KDW
Waddenzee	voor veegbesluit de laagste KDW	???
H2170	Kruipwilstruweel	2286
H1340	Noordse woelmuis	
H1351	Bruinvis	
H1903	Groenknolorchis	
Vlieland	voor veegbesluit de laagste KDW	714
H2110	Emrbyonale duinen	1400
H1364	Grijze zeehond	
Terschelling	voor veegbesluit de laagste KDW	714
H1364	Grijze zeehond	
Ameland	voor veegbesluit de laagste KDW	714
H1330	Kwelders en schorren	2500
H1364	Grijze zeehond	
Noordzeekustzone	voor veegbesluit de laagste KDW	???
H1903	Groenknolorchis	
Groote Wielen	voor veegbesluit de laagste KDW	niet
H1149	Kleine modderkruiper	
H1163	Rivierdonderpad	
Alde Feanen	voor veegbesluit de laagste KDW	714
H6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten	> 2400
H7140	Overgangs- en trilveen	714
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	
Rottige Meenthe & Brandemeer	voor veegbesluit de laagste KDW	714
H6230	Heischrale graslanden	714
H6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten	>2400
Fochteloërveen	voor veegbesluit de laagste KDW	500
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	

Gevolgen

De gevolgen voor bedrijven en activiteiten van het vastgestelde veegbesluit is afhankelijk van een aantal zaken. Uiteraard is de KDW belangrijk, net als de mate van overbelasting van deze habitats. Verder is de referentiedatum van de nieuw toegevoegde habitattypen van belang. Ambtenaren van LNV hebben toegelicht dat de referentiedatum van deze toegevoegde habitattypen, de datum van het veegbesluit is. De referentiedatum is dus niet met terugwerkende kracht de aanwijsdatum van het Natura-2000 gebied in 2010. De referentiedatum voor het nieuw toegevoegde habitatype veenmosrietland is daarmee 25 november 2022.

Wat de gevolgen zijn van dit extra overbelaste stikstofgevoelige gebied ligt voor ieder bedrijf anders. Aan de hand van drie voorbeelden wordt hieronder toegelicht wat de gevolgen zijn. Per individueel bedrijf zal gekeken moeten worden wat voor dat bedrijf de exacte gevolgen zijn. Onderstaand overzicht geeft slechts een globaal beeld.

Pasmelders

Als een bedrijf een PAS-melding heeft ingediend en zich heeft aangemeld voor het legalisatieprogramma, dan wordt er eerst gestart met de verificatie van de PAS-melding. Bij de verificatie wordt er gekeken of de PAS-melding destijds terecht is gedaan. Als het antwoord daarop 'Ja' luidt, dan wordt gekeken naar welke stikstofruimte nu nodig is om te situatie te legaliseren. Deze verificatie verandert niet door de aanwijzing van het extra overbelaste stikstofgevoelige habitat. Wel kan er meer mol/ha/jr nodig zijn voor legalisatie omdat de afstand tussen de PAS-melder en het meest nabij gelegen stikstofgevoelige en overbelaste N2000-gebied kleiner is geworden (doordat er een stikstofgevoelig habitatype bij is gekomen). Dit is met name in de buurt van Oudegaasterbrekken het geval.

Er moet stikstofdepositieruimte vrijgemaakt worden voor de legalisatie van PAS-melders; dat is de wettelijke plicht van de overheid. Die stikstofdepositieruimte moet van een saldogever komen (een stoppend bedrijf bijvoorbeeld of een andere bronmaatregel). Het effect van de stikstofdeposities en daarmee de stikstofruimte van deze saldogever is nu echter ook hoger omdat ook voor de saldogever geldt dat hij dicht bij een overbelaste N2000 is komen te liggen (doordat er een stikstofgevoelig habitatype bij is gekomen). De legalisatie van de PAS-melders is vooral rond Oudegaasterbrekken wat complexer geworden omdat er in veel gevallen met een extra gebied rekening gehouden moet worden. De saldogever moet ruimte bieden op een extra N2000-gebied. De legalisatie betreft de bevoegdheid van het Rijk.

In cijfers (fictief): een PAS-melder in de buurt van Oudegaasterbrekken had b.v. ten tijde van de PAS-melding 0,5 mol depositie op Alde Feanen die vergund moest worden. Na het veegbesluit is de depositie op de Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving 3,0 mol. Voor het veegbesluit was die depositie op Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving er ook al maar dat gebied was destijds niet als stikstofgevoelig aangemerkt. Nu geldt er ook een vergunningplicht op Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving. Een saldogever die legalisatie mogelijk maakt moet na het veegbesluit voldoende ruimte bieden op een extra gebied. Daarmee is het meer dan voorheen zo dat de afstand tussen saldogever en saldonemer bij voorkeur klein moet zijn omdat er met meer gebieden rekening gehouden moet worden. Dit is een probleem voor de (rijks)overheid die immers wettelijk moet zorgen voor legalisatie.

Een onherroepelijke vergunning

Als een bedrijf een onherroepelijke vergunning heeft, dan verandert er niets aan zijn situatie. De vergunning is afgegeven voor een bepaalde activiteit (zoals het houden van een aantal dieren) en niet voor het veroorzaken van een bepaalde stikstofdepositie per jaar. De activiteit blijft daarmee gedekt door de vergunning, ook in de nieuwe situatie.

Een wens tot uitbreiding

Als een bedrijf de wens heeft uit te breiden, dan zal deze stikstofdepositieruimte nodig hebben om de uitbreiding mogelijk te maken. Soms is die ruimte al in de vergunning aanwezig (intern salderen) maar anders zullen stikstofrechten moeten worden aangekocht (extern salderen). Bij intern salderen is er geen groter probleem na het veegbesluit. Extern salderen is wel complexer geworden bij Oudegaasterbrekken doordat er nu met een extra N2000-gebied rekening gehouden moet worden. Een saldogever moet nu zowel op Alde Feanen als Oudegaasterbrekken ruimte bieden. Daarmee is het meer dan voorheen zo dat de afstand tussen saldogever en saldonemer bij voorkeur klein moet zijn omdat er met meer gebieden rekening gehouden moet worden. Voor de overige gebieden zijn de gevolgen bij extern salderen gering omdat in de andere gebieden al sprake was van de aanwezigheid van stikstofgevoelige habitattypen.

Voorheen gelegen in vergunningvrij gebied (witte gebied)

Aan de westzijde van Fryslân was een groot gebied vergunningvrij doordat daar niet binnen 25km een stikstofgevoelig Natura2000-gebied lag. Het “witte gebied” waar geen vergunningplicht geldt vanwege de 25km-afstandsgrens is met het veegbesluit kleiner geworden. Doordat de Oudegaasterbrekken voor het veegbesluit niet overbelast was met betrekking tot stikstof, konden uitbreidingen waarbij meer stikstofdepositie ontstond op het gebied, zonder een natuurvergunning plaatsvinden. Het gevolg van het veegbesluit is nu dat deze uitbreidingen met een toename van stikstofdepositie (op de nieuwe overbelaste habitattypen) wél vergunningplichtig zijn geworden en dan stikstofrechten moeten aankopen (extern salderen).

Een groter gebied heeft na het veegbesluit dus wel een vergunningplicht. Als een ondernemer zijn activiteit gestart of gewijzigd heeft in de tijd dat er sprake was van een vergunningvrij gebied (witte gebied) dan heeft deze ondernemer alsnog vergunning nodig. Waarschijnlijk gaat het om een zeer gering aantal. Mogelijk levert een positieve weigering nog wel rechtszekerheid, daar wordt nu naar gekeken.

Een situatie waarbij vergunningverlening eenvoudiger wordt omdat de KDW's niet langer overschreden worden of de gunstige staat van instandhouding van soorten en habitats niet langer ongunstig is, is niet op korte termijn te verwachten.